

Katedra sociálních věd UPa
Sociální antropologie
Protokol o hodnocení bakalářské práce
Posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Věra Dvořáková

Název práce: MALÍŘI A VÝTVARNÍ UMĚLCI V OBLASTI ČESKOMORAVSKÉ VRCHOVINY

Oponoval: PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uved'te, do jaké míry byl naplněn*):

Cílem diplomové práce bylo na základě interview s několika výtvarnými umělci zodpovědět otázky, jaké důvody vedou aktéry k orientaci na vizuální tvorbu, jakou formu má v důsledku toho podoba jejich každodenní praxe a nakonec také to, jak se v poslední době v daném regionu vyvíjí vztah k umění. Předložená práce se tak umísťuje do kontextu antropologického studia umění. Ačkoli zde není užito koncepcí této specializace, studentka postupovala invenčně a podala zajímavou reflexivní studii aktérů na poli umění a umělecké praxe. Cíle práce se tak podařilo naplnit.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Studentka po reflexivním úvodu, kde představuje svůj vztah ke zkoumanému poli, zahajuje svůj text ohledáním pojmů umění, výtvarného umění a jeho funkce. Opírá se zde o domácí estetickou teorii (Kulka), tak o přeložené zahraniční zdroje. Tyto zdroje jsou relevantní, avšak v těchto místech je škoda, že nesáhla studentka po *Pravidlech umění* od P. Bourdieu, či po jiných studiích téhož autora, které sociologicky vymezují třídu aktérů sídlících „lásku k umění“. I přesto, že tento zdroj nepoužila, se přiblížila nezávisle logice, kterou pro studium umění Bourdieu užíval. Poněkud nadbytečně však působí stručná genealogie umění (s. 15 – 19), i když pro studentku samotnou jistě tato rekapitulace splnila funkci podkladového studia, kdy si například ujasnila limity univerzality pojmu umění atd. Dále ohledává pojem umělce, jako zkoumaného aktéra, k čemuž využila i velmi zajímavý zdroj (Schapiro – Arasse 1990).

V metodologické kapitole představuje tvorbu zkoumaného vzorku, metody pozorování a interview a způsob zaznamenávání dat a jednotlivé fáze výzkumu. Metody jsou užity vhodně. K designu výzkumu však konstatuji, že bylo zvoleno nehodné pořadí terénního výzkumu a teoretického uchopení, které bylo vypracováno *ex post*, což se podobá příslovečnému zapřahání vozu před koně. Pozitivně hodnotím kapitolu o etice výzkumu.

Studentka poněkud překvapivě zvolila anonymizaci zkoumaných umělců, nikoli však na jejich přání, ale vlastní volbou. Nechtěným důsledkem je vyniknutí jistého symbolického násilí, kdy je umělec (obvykle vnímaný jako individualita) přeznačen na respondenta či informátora. Tato anonymizace však uvolnila cestu k obecnějšímu uvažování o pravidlech uměleckého pole. Než studentka přikročila ve své práci k vlastním zkoumaným aktérům, provedla stručné představení historie umělecké tvorby ve zkoumaném regionu a její nejvýznamnější příklady (Antonín Slavíček).

Zkoumané aktéry si rozděljuje do tří skupin (profesionály, tvořící z vnitřní potřeby a výtvarníky bez uměleckých ambicí). Současně se zamýšlí nad souvisejícími tématy (např. v kapitole „Výtvarné umění jako profese“). U jednotlivých umělců pak představuje určitou biografickou črtu s důrazem na to, co vedlo k jejich zaměření a jaká byla další jejich životní dráha vzhledem ke studiu a profesionální dráze. Znovu je možno zalitovat, že tento žánr nebyl metodičtěji uchopen sociologickou koncepcí „životních drah“ (Bourdieu). Vyprávění o prvotním vztahu k výtvarné tvorbě je podáno vcelku vágně a asociuje vrozenou inklinaci k výtvarnému projevu (všichni profesionálové tvoří od dětství), další životní dráhy jsou však zachyceny přesvědčivěji. Každá z kategorií umělců je vhodně ukončena subkapitolou s dílčími závěry.

Předposlední kapitola se vhodně věnuje sběratelům a sběratelství, umění jakožto zboží a vývoji zájmu o umění v regionu (které zajímavě interpretuje v kontextu ekonomického a technologického vývoje). Závěr rekapituluje dílčí průběžná zjištění. Předložená bakalářská práce je konzistentní. I když

by mohla dosáhnout vyšších kvalit při využití sociálně-vědních teorií, považuju ji i v této formě za zdařilou.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Práce je napsána čtivě, bez čtenějších překlepů nebo gramatických chyb. Z formálního hlediska má obvyklé nedostatky, jakými je stránkování od s. 9, chybný formát uvozovek na několika místech, ne zcela správný formát citací aktérských promluv, uvádění celých odkazů při opakovaných citacích a místy i nekonzistentní odkaz u děl majících více autorů. V seznamu literatury pak u časopiseckých článků místy chybí stránkový rozsah článku etc. Obrazová příloha je zajímavá a vhodně doplňuje text, ačkoli nezahrnuje všechny pojednané výtvarné umělce. Nad uvedenými formálními nedostatky však převažuje obsahová stránka práce.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Bakalářskou práci Věry Dvořákové hodnotím jako zdařilou. Oceňuji ji jako autentický pokus o využití antropologie na poli umělecké tvorby. Studentka si dokázala samostatně poradit s tématem. Navzdory tomu, že nebyla vedena stávajícími modely pro studium uměleckého pole, vytvořila konzistentní a logicky strukturovaný výstup. Jak jsem již naznačil, slabou stránkou je absence antropologických a sociologických teoretických zdrojů. To je však vyváženo schopností i bez těchto vodítek uvažovat antropologicky o praxi a aktérech na poli výtvarného umění. Práci doporučuji k obhajobě.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Žádám studentku, zda by ústně doplnila koncepce P. Bourdieu, které se vztahují ke zkoumanému poli, které představuje Pierre Boudrieu v přeložených textech v knihách *Pravidla umění* a *Teorie jednání*.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

V případě neproblematického průběhu obhajoby navrhuji komisi hodnotit práci Věry Dvořákové známkou výborně.

Datum: 19. 8. 2013

Podpis:

